

Dne 17. září 2003 se uzavřel život dr. Zdeňky Rachůnkové, ředitelky Slovanské knihovny při Národní knihovně ČR. Narodena 24. listopadu 1951 v Praze, absolvovala v roce 1975 studium knihovnictví a vědeckých informací na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a po kratším působení v knihovně Divadelního ústavu nastoupila v září 1977 do Slovanské knihovny.

Již jako pracovnice oddělení služeb a později od roku 1994 jako jeho vedoucí se zasloužila o rozvoj bibliografické činnosti knihovny, vyrůstala ostatně v prostředí, které ji k tomu předurčovalo – jejím otcem byl literární historik, editor a bibliograf Miroslav Laiske (1923–1975), pracovník Ústavu pro českou literaturu Čs. akademie věd.

K usnadnění orientace v knihovních fondech přispěla pětisvazková Bibliografie bibliografií z fondu Slovanské knihovny (1987–1988), kterou zpracovala společně s PhDr. Michaelou Řehákovou. Systematická spolupráce obou odbornic přinesla v následujícím období celou řadu významných bibliografických publikací. Jejich dlouhodobě prováděná excerpce mnoha set českých periodik 19. a 20. století předcházela rozsáhlému, přes 18 tisíc záznamů obsahujícímu bibliografickému dílu Černá Hora v českém tisku 1801–1991, vydanému v roce 1993 v Cetinji k 500. výročí první tiskárny na Černé Hoře. Neméně náročnou přípravu si vyžádala třísazková bibliografie Práce ruské, ukrajinské a běloruské emigrace vydané v Československu 1918–1945 (1996), zachycující knižní vydání, sborníky a periodika redigovaná a vydávaná emigranty a produkci emigrantských nakladatelství, o níž do té doby neexistoval přehled. Dr. Rachůnková zpracovala samostatně další cennou bibliografickou příručku, užitečnou pro knihovny, nakladatelství a další zájemce, kterou vydala Obec spisovatelů pod názvem Zamlčování překladatelé (1992). Na pravou míru jsou v ní uvedeny údaje o překladech uveřejněných v době totality 1948–1989 buď bez uvedení překladatelova jména či pod vynuceným pseudonymem, anebo pod jménem jiné osoby, která skutečného překladatele kryla.

Bibliografická a ediční činnost Slovanské knihovny se nacházela vždy v popředí zájmu dr. Rachůnkové, a to i poté, co byla postavena před náročné úkoly vyplývající z jejich vedoucích funkcí. Do období, po které vedla oddělení služeb, zasáhl přesun části fondu Slovanské knihovny do Centrálního depozitáře v Praze-Hostivaři, zavedení automatizovaného výpůjčního systému, modifikace výpůjčního řádu, rekonstrukce studovny, zpřístupnění rozsáhlého souboru specializované literatury ve volném výběru atd.

Poté, co byla v roce 1999 jmenována ředitelkou Slovanské knihovny, vyvinula dr. Rachůnková intenzivní úsilí o udržení dosavadní úrovně její činnosti nejen zajišťováním úkolů, za jejichž plnění převzala odpovědnost, ale i takových, které před knihovnou vyvstaly nově. Téhož roku vyšel pod názvem Česká slavistika adresář slavistů a slavistických institucí, opět výsledek spolupráce dr. Rachůnkové a dr. Řehákové. Postupně došlo na základě uzavřené dohody k rozvoji spolupráce Slovanské knihovny se Slovanským ústavem AV ČR, byla zahájena retrospektivní konverze generálního katalogu, kompletace a mikrofilmování novin z fondu Ruského zahraničního historického archivu, přistoupilo se k pořádání a zpracování archivních materiálů ukrajinské provenience, byla provedena digitalizace vybraných titulů časopisů ruské a ukrajinské emi-

grace v Československu. Výsledkem spolupráce navázané s Archivní správou Ministerstva vnitra ČR je první díl Souborného materiálu k dějinám národů Ruska, Ukrajiny a Běloruska do roku 1945 z archivů České republiky (2002), v rámci spolupráce s Ruskou národní knihovnou v Petrohradě se Slovanská knihovna podílela na přípravě Mezinárodního souborného katalogu ruských knih 1918–1926 (první svazek vydán 2002). Mimořádnou obětavost projevovala dr. Rachůnková při organizačním zajišťování konferencí, kolokvií, symposií, besed, prezentací knih aj. včetně akcí mezinárodního charakteru, z nichž uvedme alespoň mezinárodní konferenci věnovanou osobnosti a dílu Dmytra Čyževského (2002).

Některé úkoly, např. revidování a korektury textů publikací připravovaných Slovanskou knihovnou k vydání, obětavě zajišťovala mimo svou pracovní dobu, ve svém volném čase, a to ještě dokázala pokračovat ve vlastní bibliografické a ediční práci. Pod jejím vedením vznikl česky, rusky a anglicky vydaný průvodce po Slovanské knihovně (2002), po bibliografii XI. mezinárodního sjezdu slavistů v Bratislavě, vydané v roce 1998, zpracovala, opět společně s dr. Řehákovou, bibliografii XII. sjezdu, krakovského (2003). Stačila ještě připravit českou část výstavy slavistické literatury pro XIII. mezinárodní sjezd slavistů, který se konal v srpnu letošního roku v Lublani, a doslova do posledních dní s takřka nadlidským sebezpřemáháním, vědoma si svého vážného zdravotního stavu, se snažila o průběžné zajišťování rozpracovaných úkolů, majíc na zřeteli nerušený chod knihovny.

Odešla předčasně, avšak stačila si získat uznání nejen mezi spolupracovníky, u nichž se těšila přirozené autoritě, ale i vydobýt si zasloužené renomé jak u domácích, tak u zahraničních slavistických a knihovnických veřejností. Bude nám chybět.

Jiří Vacek